

Sprawozdania z operacji finansowych w jednostkach sektora finansów publicznych

- ✓ Praktyczne komentarze
- ✓ Wzory dokumentów
- ✓ Odpowiedzi na pytania

Adam **Bartosiewicz**

Adam **Błaszko**

Paweł **Borszowski**

Elżbieta **Gaździk**

Krystyna **Gąsiorek**

Rafał **Golat**

Marek **Jurek**

Justyna **Kisielevska**

Dominik **Klemens**

Radosław **Kowalski**

Tomasz **Krywan**

Iwona **Kusio-Szalak**

Aneta **Majchrzak**

Agnieszka **Morska**

Renata **Niemiec**

Ewa **Ostapowicz**

Radosław **Pioterczak**

Iwona **Podedworna**

Karol **Różycki**

Dorota **Skrzypska**

Bartosz **Spychalski**

Edward **Tomczyk**

Joanna **Woźniak**

Paweł **Ziółkowski**

Sprawozdania z operacji finansowych w jednostkach sektora finansów publicznych

Warszawa 2015

Wolters Kluwer

2

Tekst pochodzi z Vademecum Głównego Księgowego. Administracja

Stan prawny na 1 kwietnia 2015 r.

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Redaktor merytoryczny

Ewelina Olszewska

Łamanie

Kamila Tomecka

Projekt okładki i stron tytułowych

Studio Kozak

Ilustracja na okładce

© *iStockphoto.com/mstay*

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN: 978-83-264-8093-5

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
----------------------------	----------

CZĘŚĆ I

SPRAWOZDANIA W ZAKRESIE OPERACJI FINANSOWYCH W JEDNOSTKACH SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH

Rozdział 1

Sprawozdanie Rb-Z	13
Pytania i odpowiedzi	29

Rozdział 2

Sprawozdanie Rb-UZ	43
---------------------------------	-----------

Rozdział 3

Sprawozdanie Rb-N	56
Pytania i odpowiedzi	70

Rozdział 4

Sprawozdanie Rb-ZN	88
Pytania i odpowiedzi	96

Rozdział 5

Sprawozdanie Rb-UN	104
---------------------------------	------------

CZĘŚĆ II

GOSPODARKA FINANSOWA I KLASYFIKACJA BUDŻETOWA

Rozdział 1

Zmiany w klasyfikacji budżetowej w 2015 r.	109
1.1. Wprowadzenie	109
1.2. Zmiany, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2015 r.	110
2.2. Zmiany, które wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.	120
Pytania i odpowiedzi	120

Rozdział 2

Nowe sposoby finansowania długu publicznego przez JST	129
2.1. Czym jest deficyt budżetowy?	129
2.2. Obligacje	131
2.3. Obligacje przychodowe	132
2.3.1. Wprowadzenie	132
2.3.2. Emitent obligacji przychodowych	133
2.3.3. Rachunek do obsługi obligacji przychodowych	134
2.3.4. Kontrowersje dotyczące obligacji przychodowych	135
2.3.5. Uchwała o emisji obligacji	136
2.3.6. Korzyści wynikające z emisji obligacji	137
2.4. Leasing zwrotny	137
2.5. Subrogacja	140
2.6. Zakończenie	143
Pytania i odpowiedzi	143

CZĘŚĆ III

PODATKI

Rozdział 1

Zwolnienie od podatku dochodowego osób prawnych prowadzących działalność kulturalną, w tym instytucji kultury	153
1.1. Wymóg prowadzenia działalności kulturalnej	153
1.2. Uboczna działalność gospodarcza	158
1.3. Formy prowadzenia działalności gospodarczej przez fundacje	160
1.4. Zakres podmiotowy zwolnienia	163
1.5. Zakres podmiotowy zwolnienia	164
Pytania i odpowiedzi	166

Rozdział 2**Opodatkowanie u źródła świadczeń nabywanych w ramach**

działalności kulturalnej	172
2.1. Wprowadzenie	172
2.2. Transakcje z nierezydentami nieprowadzącymi działalności gospodarczej	173
2.2.1. Obowiązek poboru podatku u źródła	173
2.2.2. Przepisy umów o unikaniu podwójnego opodatkowania	176
2.3. Transakcje z zagranicznymi przedsiębiorcami	179
2.3.1. Obowiązek poboru podatku u źródła	179
2.3.2. Przepisy umów o unikaniu podwójnego opodatkowania	181
2.4. Podsumowanie	184
Pytania i odpowiedzi	184

Rozdział 3**Podatek od nieruchomości wykorzystywanych na działalność**

kulturalną	202
3.1. Wprowadzenie	202
3.2. Pojęcie działalności gospodarczej	203
3.3. Organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej	204
3.4. Stan prawny do dnia 1 sierpnia 2005 r.	205

Rozdział 4**Zwolnienie z podatku od nieruchomości gruntów i budynków**

we władaniu muzeów	207
4.1. Uwagi ogólne	207
4.2. Odniesienie zwolnienia do gruntów i budynków	208
4.3. Zakres wyrażenia „grunty i budynki we władaniu muzeów rejestrowanych”	210
4.3.1. Wprowadzenie	210
4.3.2. Istota pojęcia władania	211
4.3.3. Zakres zwrotu normatywnego z art. 7 ust. 1 pkt 7 u.p.o.l.	212
4.4. Podsumowanie	215

Rozdział 5**Biblioteki jako podatnicy podatku od towarów i usług** 216 |

5.1. Podstawowe zadania i organizacja bibliotek	216
Opłatność za usługi bibliotek	218

5.2. Rodzaje bibliotek	218
5.2.1. Biblioteka Narodowa	218
5.2.2. Biblioteki publiczne	219
5.2.3. Biblioteki naukowe	220
5.2.4. Biblioteki szkolne i pedagogiczne	220
5.2.5. Biblioteki fachowe i zakładowe	220
5.2.6. Biblioteki dla obsługi specjalnych grup użytkowników	221
5.3. Biblioteki samodzielnym podatnikiem	221
5.4. Usługi bibliotek podlegające opodatkowaniu	222
5.5. Miejsce świadczenia usług	223
5.6. Wysokość podatku	224
5.7. Odliczenie podatku naliczonego	229
5.8. Podsumowanie	230
Pytania i odpowiedzi	231

WYKAZ SKRÓTÓW

k.c.	– ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
p.d.g.	– ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.)
pr. bud.	– ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1409 z późn. zm.)
r.s.b.	– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119)
r.s.o.f.	– rozporządzenie Ministra Finansów z 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1773)
u.b.	– ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 642 z późn. zm.)
u.f.	– ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (tekst jedn.: Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203 z późn. zm.)
u.f.p.	– ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
u.m.	– ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 987 z późn. zm.)
u.o.	– ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o obligacjach (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 730 z późn. zm.)
u.o.p.d.k.	– ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 406 z późn. zm.)
u.p.d.o.f.	– ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)

- u.p.d.o.p. – ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.)
- u.p.o.l. – ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 849 z późn. zm.)
- u.p.t.u. – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.)
- u.s.o. – ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1203 z późn. zm.)

TEMAT NA CZASIE

———— Część I ————

SPRAWOZDANIA W ZAKRESIE OPERACJI FINANSOWYCH W JEDNOSTKACH SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH

Jednostki sektora finansów publicznych, w tym m.in. samorządowe zakłady budżetowe i jednostki budżetowe, mają obowiązek sporządzać sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1344), które zostało wydane na podstawie art. 41 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.) – dalej: u.f.p. To, jakie są zasady sporządzania tych sprawozdań oraz jak uniknąć najczęściej popełnianych błędów przy ich sporządzaniu w jednostkach sektora finansów publicznych, wyjaśniamy w **Temacie na czasie**.

————— **Rozdział 1** —————

SPRAWOZDANIE RB-Z

Komentarz omawia zasady sporządzania kwartalnego sprawozdania Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji.

Sprawozdanie Rb-Z kwartalne o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji po raz pierwszy według zmienionego wzoru sporządzane i składane było za IV kwartał 2013 r. Zasady sporządzania, jak również wzór sprawozdania Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji zostały określone w rozporządzeniu z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

Sprawozdanie to sporządzane jest w okresach kwartalnych przez:

- dysponentów środków budżetu państwa wszystkich stopni, z wyłączeniem kierowników jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- dysponentów państwowych funduszy celowych nieposiadających osobowości prawnej;
- przewodniczących zarządów jednostek samorządu terytorialnego;
- kierowników jednostek organizacyjnych podległych jednostkom samorządu terytorialnego;
- Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie operacji finansowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i zarządzanych przez niego funduszy;
- Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w zakresie operacji finansowych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i funduszy zarządzanych przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;

- kierowników jednostek w zakresie operacji finansowych pozostałych jednostek posiadających osobowość prawną.

W przypadku braku np. kredytów i pożyczek czy też zobowiązań wymagalnych na koniec okresu sprawozdawczego obowiązuje sporządzenie sprawozdania negatywnego Rb-Z.

Jednostka sektora finansów publicznych, sporządzając sprawozdanie Rb-Z, powinna rozpocząć jego uzupełnianie od danych dotyczących podmiotu sporządzającego sprawozdanie z zaznaczeniem okresu, za jaki jest ono sporządzane, oraz zaznaczyć rodzaj sprawozdania: czy jest to sprawozdanie jednostkowe, łączne czy zbiorcze.

Następnie przechodzimy do kolejnych części sprawozdania Rb-Z, pamiętając, że wypełniamy tylko tę część, w której zgodnie z obowiązującymi przepisami mogą wystąpić dane. W sprawozdaniu tym występuje sześć części:

- **A** – „Zobowiązania według tytułów dłużnych”;
- **B** – „Poręczenia i gwarancje”;
- **C** – „Uzupełniające dane o niektórych zobowiązaniach jednostki samorządu terytorialnego”;
- **D** – „Dane o krótkoterminowych zobowiązaniach wynikających z umów nienazwanych związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych”;
- **E** – „Zobowiązania z tytułu odsetek jednostek posiadających osobowość prawną, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego”;
- **F** – „Liczba jednostek sporządzających sprawozdania”.

W sporządzanym sprawozdaniu Rb-Z część **B** „Poręczenia i gwarancje” oraz **C** „Uzupełniające dane o niektórych zobowiązaniach jednostki samorządu terytorialnego” dotyczą tylko jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast część **E** „Zobowiązania z tytułu odsetek jednostek posiadających osobowość prawną, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego” nie dotyczy jednostek samorządu terytorialnego.

Przy sporządzaniu sprawozdania bardzo istotne jest, aby znać podstawowe sformułowania, które występują przy zasadach sporządzania naszego sprawozdania. W tym miejscu należy zacytować wyrok Głównej Komisji Orzekającej: „O tym, jakie dane (spośród danych zawartych w ewidencji księgowej) należy przenosić do określonego sprawozdania, przesądza instrukcja sporządzania poszczególnych sprawozdań. Taka instrukcja obowiązuje wszystkie jednostki sporządzające dane sprawo-

zдание, co służy zapewnieniu jednolitości i jednoznaczności zbieranych informacji. Jakakolwiek dowolność w doborze danych (wg uznania osób sporządzających sprawozdania, a nie wg instrukcji) naruszałaby wiarygodność sprawozdań – zarówno jednostkowych jak i zbiorczych” (DF/GKO-4900-56/97-70/06/1670 z dnia 5 października 2006 r.). Dlatego tak istotne jest, aby przed sporządzeniem sprawozdania zapoznać się z instrukcją.

Dane w sprawozdaniu w części A wykazujemy w wartości nominalnej, na koniec danego okresu sprawozdawczego zarówno w układzie przedmiotowym (według tytułów dłużnych), jak i w układzie podmiotowym (wobec grup wierzycieli). Celem określenia wartości nominalnej zobowiązań według tytułów dłużnych stosujemy rozporządzenie z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu ustalania wartości zobowiązań zaliczanych do państwowego długu publicznego, długu Skarbu Państwa, wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji (Dz. U. Nr 57, poz. 366).

Zobowiązanie długoterminowe jest to zadłużenie, którego pierwotny termin spłaty czy też wykupu jest dłuższy niż rok, np. **zobowiązanie z tytułu kredytów, pożyczek zaciągnięte w dniu 10 maja 2014 r. z terminem spłaty do dnia 30 kwietnia 2015 r. będzie zobowiązaniem krótkoterminowym, mimo że przekracza rok budżetowy do sprawozdań w zakresie operacji finansowych.** Natomiast przez pierwotny termin zapadalności należy rozumieć termin wynikający z umowy, do końca którego dane zobowiązanie dłużnik zobowiązał się spłacić, niezależnie od harmonogramu spłat. W przypadku gdy zobowiązanie spłacane jest w ratach, wówczas do ustalenia zapadalności brana jest pod uwagę data spłaty ostatniej raty. W tym miejscu również należy zwrócić uwagę, że w przypadku jednostek samorządu terytorialnego określenie „krótko-, długoterminowe” jest odmiennie traktowane do sporządzanych sprawozdań budżetowych czy też finansowych, a inaczej do sprawozdań w zakresie operacji finansowych, do każdego wzoru stosujemy pojęcia zgodnie z instrukcją do poszczególnych rodzajów sprawozdań.

W przypadku gdy zostanie zawarta ugoda między dłużnikiem a wierzycielem i zobowiązanie, które było wcześniej wymagalne, zostanie zrestrukturyzowane, czyli zostanie wyznaczony nowy harmonogram spłat, wówczas zobowiązanie przestaje być wymagalne i staje się zobowiązaniem niewymagalnym. Kategoria zobowiązań wymagalnych nie obejmuje zobowiązań wymagalnych z tytułu papierów wartościowych, pożyczek

i kredytów oraz przyjętych depozytów, jak również odsetek za opóźnienie od wymagalnych zobowiązań. Zobowiązania wymagalne są to wszystkie bezsporne zobowiązania, których termin zapłaty minął, a nie stały się przedawnione ani umorzone. Zobowiązanie staje się wymagalne według obowiązującego rozporządzenia w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, licząc od dnia następnego po upływie terminu płatności wskazanego w dokumencie zapłaty lub zapisanego w umowie. W przypadku gdy rachunek z terminem płatności do dnia 31 marca 2015 r. nie zostanie zapłacony, to do celów sprawozdania Rb-Z nie będzie on uwzględniany, bo według tej zasady staje się wymagalny dopiero w dniu 1 kwietnia 2015 r., a tym samym nie powinien być zostać wykazany w sporządzanym sprawozdaniu Rb-Z na dzień 31 marca 2015 r.

Pojęcie kredytu, pożyczki jest bardzo szerokie. Przez kredyty i pożyczki należy rozumieć zobowiązania, które wynikają z:

- zaciągniętych kredytów i pożyczek,
- umów sprzedaży na raty,
- umów leasingu zawartych z producentem lub finansującym, w którym ryzyko i korzyści z tytułu własności są przeniesione na korzystającego z rzeczy,
- umów nienazwanych o terminie zapłaty dłuższym niż rok, związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych, które wywołują skutki ekonomiczne podobne do umowy pożyczki lub kredytu.

Przykładowo szkoła zawarła umowę z operatorem sieci komórkowej X na 2 lata w tym telefon płatny po 10 zł do abonamentu w każdym miesiącu przez 24 miesiące. Wówczas mamy typową umowę sprzedaży na raty, która powinna być wykazana w wierszu „kredyty, pożyczki”. Taka sytuacja może mieć miejsce we wszystkich jednostkach sektora finansów publicznych, które zobowiązane są sporządzić to sprawozdania, a wówczas stosują one tę samą zasadę.

Do pożyczek zalicza się także zobowiązania z tytułu umów o partnerstwie publiczno-prywatnym, jeśli umowa ta ma wpływ na poziom długu publicznego, oraz papiery wartościowe, dla których nie istnieje płynny rynek wtórny, z wyłączeniem akcji i papierów udziałowych. Do kredytów i pożyczek nie zaliczamy kredytów handlowych, czyli zobowiązań krótkoterminowych wynikających z umów nienazwanych, powstających w wyniku bezpośredniego udzielenia przez dostawcę lub

producenta odroczenia terminu zapłaty za transakcje dotyczące usług, wyrobów i robót.

Przyjęte depozyty, w naszym przypadku są to zobowiązania wynikające z przyjętych na rachunek jednostki depozytów, które ujmowane są w planach finansowych tych jednostek oraz są środkiem finansowania spłaty wcześniej zaciągniętych zobowiązań czy też niedoboru środków danej jednostki. Nie zaliczamy tu depozytów, które mają charakter swego rodzaju gwarancji (kaucje mieszkaniowe, depozyty przyjęte przez jednostkę sprawozdającą się w celu zabezpieczenia należytego wykonania umów), ponieważ tego typu depozyty nie służą sfinansowaniu deficytu ani długu jednostki. Przyjęte depozyty stanowią zobowiązania finansowe głównie instytucji sektora bankowego albo w przypadku lokowania przez jednostkę wolnych środków u Ministra Finansów mogą wystąpić w innych sektorach.

Poręczenia i gwarancje wykazują jednostki samorządu terytorialnego, m.in. niewymagalne (potencjalne) zobowiązania, które ciążyą na jednostce z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji, jak również zobowiązania wymagalne, które jednostka udzielająca poręczenia czy gwarancji musi spłacić za dłużnika, w przypadku uruchomienia poręczenia, czyli realizacji umowy poręczenia (gwarancji).

W układzie podmiotowym sprawozdania Rb-Z wykazuje się zobowiązania według tytułów dotyczących stanu zobowiązań wobec poszczególnych wierzycieli, zarówno wierzycieli krajowych, jak i zagranicznych.

Wierzycieli krajowych przedstawiamy w podziale na:

- jednostki należące do sektora finansów publicznych, w tym wobec:
 - grupy I – która obejmuje organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, państwowe jednostki budżetowe, np. urzędy skarbowe, izby celne oraz państwowe fundusze celowe, o których mowa w art. 29 ust. 1 u.f.p., z wyłączeniem funduszy wskazanych w grupie IV;
 - grupy II – która obejmuje agencje wykonawcze, instytucje gospodarki budżetowej, uczelnie publiczne, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej nadzorowane przez ministrów np. szpital MSW, centralne organy administracji rządowej, wojewodów i uczelnie medyczne, Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne, państwowe instytucje kultury, państwowe instytucje filmowe oraz inne państwowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania za-

dań publicznych, np. nadleśnictwa, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z wyłączeniem przedsiębiorstw państwowych, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego;

- grupy III – która obejmuje jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe jednostki budżetowe, np. szkoły, samorządowe zakłady budżetowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej nadzorowane przez jednostki samorządu terytorialnego, np. szpital powiatowy, samorządowe instytucje kultury, oraz samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z wyłączeniem banków i spółek prawa handlowego;
- grupy IV – która obejmuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych i fundusze zarządzane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Narodowy Fundusz Zdrowia;
- bank centralny – Narodowy Bank Polski;
- banki – obejmują banki z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (banki państwowe, banki spółdzielcze, banki w formie spółek akcyjnych);
- pozostałe krajowe instytucje finansowe – obejmują jednostki, których główną działalnością jest pośrednictwo finansowe (przy równoczesnym zaciąganiu zobowiązań na własny rachunek w wyniku przeprowadzania transakcji finansowych), z wyłączeniem banków, oraz jednostki świadczące usługi pomocnicze w stosunku do pośrednictwa finansowego, np. parabanki. Do tej grupy podmiotów zalicza się w szczególności fundusz inwestycyjny, towarzystwo funduszy inwestycyjnych, narodowy fundusz inwestycyjny, zakład ubezpieczeń, towarzystwo emerytalne, fundusz emerytalny, dom maklerski, mające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- przedsiębiorstwa niefinansowe – obejmują jednostki, których główną działalnością jest produkcja dóbr i obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych, w szczególności przedsiębiorstwa państwowe, spółki, spółdzielnie, oddziały przedsiębiorców zagranicznych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek

zatrudniające powyżej dziewięciu osób, grupy producenckie, niepubliczne szkoły wyższe, spółki prowadzące działalność leczniczą, agencje (z wyjątkiem agencji wykonawczych). Należy mieć na uwadze, że przy obliczaniu zatrudnienia uwzględnia się etaty w pełnym oraz niepełnym wymiarze czasu pracy na koniec danego okresu sprawozdawczego. Natomiast w przypadku braku wyczerpujących informacji na temat przynależności kontrahenta do danej grupy wierzycieli dopuszcza się dokonywanie szacunków w tym zakresie;

- gospodarstwa domowe – obejmują osoby lub grupy osób będące konsumentami lub producentami rynkowymi wyrobów i usług. Do tego sektora zaliczane są osoby fizyczne, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek zatrudniające do dziewięciu osób włącznie oraz rolnicy indywidualni, szkoły niepubliczne prowadzone przez osoby fizyczne, jeśli zatrudniają do dziewięciu osób włącznie (bez względu na wymiar etatu) na koniec danego okresu sprawozdawczego. Kategoria ta obejmuje również zobowiązania wobec osób fizycznych zatrudnionych w jednostce sporządzającej sprawozdanie. Tu również możemy zastosować zasadę, że w przypadku braku wyczerpujących informacji na temat przynależności do danej grupy wierzycieli dopuszcza się dokonywanie szacunków w tym zakresie;
- instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych – obejmują instytucje niekomercyjne stanowiące odrębne jednostki organizacyjne, działające na rzecz gospodarstw domowych i będące prywatnymi pozostałymi producentami nierynkowymi. Sektor ten obejmuje związki zawodowe, fundacje, stowarzyszenia, np. ochotniczą straż pożarna, LKS, partie polityczne, kościoły, np. parafie lub związki wyznaniowe mające uregulowane stosunki z Rzeczpospolitą Polską, oraz kluby społeczne, kluby kultury, rekreacyjne i sportowe, instytucje dobroczynne i inne organizacje społeczne oraz zawodowe finansowane z dobrowolnych wpłat pieniężnych lub w naturze od innych jednostek instytucjonalnych.

Wierzycieli zagranicznych przedstawiamy w podziale na:

- podmioty należące do strefy euro;
- pozostałe podmioty zagraniczne.

W załączniku nr 9 do rozporządzenia w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych określono, jakie podmioty zaliczane są do poszczególnych grup wierzycieli.

Sporządzając sprawozdanie w części A – „Zobowiązania według tytułów dłużnych” wykazujemy w wierszu:

- E „Zobowiązania według tytułów dłużnych” – sumę wartości z wierszy: „papiery wartościowe”, „kredyt i pożyczki”, „przyjęte depozyty” oraz „zobowiązania wymagalne”;
- El „papiery wartościowe” – dane stanowiące sumę wartości papierów wartościowych krótkoterminowych i długoterminowych;
- El.1 „krótkoterminowe” – wartość zobowiązań o pierwotnym terminie wykupu nie dłuższym niż rok z tytułu emisji papierów wartościowych, dla których istnieje płynny rynek wtórny;
- El.2 „długoterminowe” – wartość zobowiązań o pierwotnym terminie wykupu dłuższym niż rok z tytułu emisji papierów wartościowych, dla których istnieje płynny rynek wtórny;
- E2 „kredyty i pożyczki” – dane stanowiące sumę wartości kredytów i pożyczek krótkoterminowych i długoterminowych;
- E2.1 „krótkoterminowe” – wartość zobowiązań wynikających z zaciągniętych kredytów i pożyczek, których pierwotny termin spłaty nie jest dłuższy niż rok, lub takich, które podlegają spłacie na żądanie, jak również zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych, dla których nie istnieje płynny rynek wtórny;
- E2.2 „długoterminowe” – wartość zobowiązań wynikających z zaciągniętych kredytów i pożyczek, których pierwotny termin spłaty jest dłuższy niż rok, jak również zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych, dla których nie istnieje płynny rynek wtórny;
- E3 „przyjęte depozyty” – wartość nominalną przyjętych depozytów;
- E4 „wymagalne zobowiązania” – dane stanowiące sumę wartości wymagalnych zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług oraz pozostałych zobowiązań wymagalnych;
- E4.1 „z tytułu dostaw towarów i usług” – wartość zobowiązań wymagalnych z tytułu dostaw towarów i usług;
- E4.2 „pozostałe” – wartość zobowiązań wymagalnych z tytułu innego niż usługi i dostawy towarów.

Natomiast w poszczególnych kolumnach należy wykazać:

- w kolumnie 2 – „Kwota zadłużenia ogółem” – kwotę stanowiącą sumę ogólnej kwoty zobowiązań zarówno wierzycieli krajowych jak również ogólnej kwoty zobowiązań wierzycieli zagranicznych;

- w kolumnie 3 – „Ogółem” – kwotę, która stanowi sumę wartości zobowiązań zarówno sektora finansów publicznych ogółem, banku centralnego, banków, pozostałych krajowych instytucji finansowych, przedsiębiorstw niefinansowych, gospodarstw domowych oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych;
- w kolumnie 4 – „Sektor finansów publicznych ogółem” – kwotę, która stanowi sumą wartości zobowiązań podmiotów z grupy I do grupy IV sektora finansów publicznych;
- w kolumnach od 5 do 14 – wykazujemy wartość zobowiązań według tytułów dłużnych w podziale podmiotowym;
- w kolumnie 15 – „Ogółem” – należy wykazać kwotę, która stanowi sumę wartości zobowiązań wobec podmiotów należących do strefy euro oraz pozostałych podmiotów zagranicznych;
- w kolumnie 16 i kolumnie 17 – należy wykazać wartości odpowiednio w kolumnach, zobowiązań wobec podmiotów należących do strefy euro oraz pozostałych podmiotów zagranicznych.

W części sprawozdania Rb-Z dotyczącej zestawienia poręczeń i gwarancji jednostka samorządu terytorialnego wykazuje wartości:

- potencjalne zobowiązania, które ciążyą na jednostce z tytułu udzielonych poręczeń lub gwarancji – wiersz F1. Wykazana kwota to ta, którą poręczyciel byłby zobowiązany zapłacić, gdyby dłużnik za którego udzielono poręczenia lub gwarancji, nie dokonał spłaty zobowiązania samodzielnie. Uwzględniamy tu zarówno kwotę świadczenia głównego jak i świadczeń ubocznych o ile zostały objęte poręczeniem;
- nominalne zobowiązania wymagalnego, które jednostka udzielająca poręczenia musi spłacić za dłużnika w przypadku uruchomienia poręczenia i gwarancji, czyli w przypadku realizacji umowy poręczenia – wiersz F2;
- wartość nominalną poręczeń i gwarancji udzielonych w okresie sprawozdawczym – wiersz F3, która to łącznie obejmuje wysokość należności poręczonych lub gwarantowanych, od początku roku do końca okresu sprawozdawczego. Wartość ta obejmuje łączną wysokość świadczenia głównego oraz świadczeń ubocznych, poręczonych lub gwarantowanych. Wykazujemy wartość wynikającą z podpisanej umowy dotyczącej udzielonego poręczenia lub gwarancji w danym okresie sprawozdawczym, a nie wartość z podjętej uchwały przez organ stanowiący. Należy zwrócić uwagę, że okres sprawozdawczy, tj.

od początku roku budżetowego do końca okresu sprawozdawczego np. udzielone poręczenie w marcu, będzie wykazywane przez cztery kwartały.

Natomiast w poszczególnych kolumnach wykazujemy:

- w kolumnie 2 – „Kwota zobowiązań ogółem” – wartość stanowiącą sumę zobowiązań z kolumny podmiotów sektora finansów publicznych i kolumny pozostałych podmiotów;
- w kolumnie 3 – „Podmioty sektora finansów publicznych” – wartość stanowiącą sumę zobowiązań podmiotów z grupy od I do grupy IV sektora finansów publicznych;
- w kolumnach 4–7 – wartość zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji w podziale podmiotowym;
- w kolumnie 8 – „Pozostałe podmioty” – wartość zobowiązań z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji wobec podmiotów innych niż wymienione w kolumnach od 4 do 7.

Część C sprawozdania Rb-Z dotyczy uzupełniających danych o niektórych zobowiązaniach jednostki samorządu terytorialnego i wykazuje się w niej kwotę wyłączeń z ograniczeń długu i spłaty zobowiązań określonych w art. 170 ust. 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, w art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej oraz art. 121 a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawy o finansach publicznych, a także kwoty zobowiązań dodawanych zgodnie z art. 244 u.f.p. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z zapisami instrukcji w części C występują zapisy, które w obecnym stanie prawnym nie obowiązują. Tym samym możemy stwierdzić, że jednostki samorządu terytorialnego nie mają obowiązku wykazywania danych dotyczących części C1.

Część C została podzielona na zestawienie:

- C1 „Kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe na realizację programów, projektów lub zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy”,
- C2 „Dodatkowe dane uzupełniające”.

Zestawienie C1 – dotyczy zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek otrzymanych z budżetu państwa lub z innych źródeł oraz zobowiązania z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych jako zobowiązania z innych źródeł, w tym na współfinansowanie (udział własny), które miały znaczenie i podstawę prawną do wykazanych danych do dnia 31 grudnia 2013 r.

Zestawienie C2 – wykazujemy w tej części dane dotyczące:

- 1) – wykupu papierów wartościowych, spłaty kredytów i pożyczek zaciągniętych na spłatę przejętych zobowiązań SPZOZ w okresie sprawozdawczym;
- 2) – przyjętego zadłużenia SPZOZ na koniec okresu sprawozdawczego;
- 3) – wykupu obligacji nominowanych w walutach obcych wyemitowanych na zagraniczne rynki przed dniem 1 stycznia 2010 r. w okresie sprawozdawczym;
- 4) – zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego w okresie sprawozdawczym.

Należy mieć na uwadze, że wykazane dane w zakresie wierszy 1 i 3, a dotyczące:

- planu – powinny być zgodne z planem uchwalonym przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego na koniec okresu sprawozdawczego,
- wykonania – powinny być zgodne z wykonaniem rozchodów, które wynikają z ewidencji księgowej na koniec okresu sprawozdawczego.

Jednostka samorządu terytorialnego, wykazując dane w tym zakresie, musi zwrócić uwagę, że dane takie również wykazuje w sprawozdaniu Rb-NDS – sprawozdanie o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego, sporządzanym na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119).

Część D omawianego sprawozdania wypełniana jest przez wszystkie jednostki sektora finansów publicznych, w których te dane występują. Część ta dotyczy danych o krótkoterminowych zobowiązaniach wynikających z umów nienazwanych związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych.

W wierszu A i B wykazuje się kwoty zobowiązań według wartości nominalnej wynikającej z umów nienazwanych, a dotyczących zrestrukturyzowanych lub przejętych przez instytucje finansowe kredytów handlowych, przez które rozumie się krótkoterminowe zobowiązania powstające w wyniku bezpośredniego udzielenia przez dostawcę lub producenta odroczenia terminu zapłaty za transakcje dotyczące usług, wyrobów i robót budowlanych. Tu wykazane zobowiązania nie występują w części A sprawozdania Rb-Z.

Należy mieć na uwadze, że aby dane mogła jednostka wykazać w wierszu A, powinna być spełniona następująca zasada. Kredyt handlowy uwa-

za się za przejęty od dostawcy lub producenta przez bank czy też inną instytucję finansową wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki:

- 1) jednostka nie jest zobowiązana z tego tytułu do dokonywania płatności na rzecz dostawcy,
- 2) w przypadku niedokonania przez jednostkę płatności instytucja finansowa nie ma ani bezpośrednich, ani pośrednich roszczeń w stosunku do dostawcy.

Natomiast kredyt handlowy uważa się za zrestrukturyzowany, gdy pomiędzy stronami następuje zmiana umowy pierwotnej i podpisywana jest nowa umowa zmieniająca główne cechy ekonomiczne istniejącego zobowiązania do zapłaty o odroczonym terminie. Do głównych cech zalicza się oprocentowanie lub czas spłaty zobowiązania, ale które nie są ograniczone jedynie do prostego wydłużenia pierwotnego terminu spłaty, w tym uzgodnienia bez dodatkowych odsetek czy dyskonta, nowego harmonogramu spłaty, nieprzekraczającego jednego roku liczonego od pierwotnego terminu spłaty. W jednostce sektora finansów publicznych wystąpiło zobowiązanie wymagalne na dzień 10 listopada 2014 r., na które podpisała aneks do zawartej umowy i przesunęła termin płatności do dnia 30 czerwca 2015 r., z tym że aneks oprócz kwoty zobowiązania zawierał dodatkowe koszty finansowe do zapłaty. Wówczas na dzień 31 grudnia 2014 r., jak również na dzień 31 marca 2015 r. powinno być to zobowiązanie wykazane w części D sprawozdania Rb-Z wiersz B.

Część E sprawozdania, która dotyczy zobowiązań z tytułu odsetek, wypełniana jest przez jednostki posiadające osobowość prawną, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego. Zobowiązania z tytułu odsetek wykazujemy w podziale na odsetki od zobowiązań wymagalnych oraz zobowiązań niewymagalnych. Odsetki naliczone powinny uwzględniać odsetki naliczone od początku danego okresu odsetkowego do dnia, na który sporządza się sprawozdanie, włącznie. Natomiast w przypadku zobowiązań wymagalnych należy uwzględnić odsetki naliczone od dnia, kiedy powstało zobowiązanie wymagalne, do dnia, na który sporządza się sprawozdanie, włącznie.

Część F „Lista jednostek sporządzających sprawozdania” sporządza na jest przy sprawozdaniach łącznych i zbiorczych, ale tylko w sprawozdaniu za IV kwartał. W tej części sprawozdania wykazuje się numer identyfikacyjny nadany w krajowym rejestrze podmiotów gospodarki narodowej na podstawie przepisów o statystyce publicznej – REGON.